

## **Beleef het mee bij ckv!**

*Barbaars plan om culturele kunstzinnige vorming op havo en vwo af te schaffen*

Er was ooit een tijd, niet eens zo lang geleden, dat bewindslieden nog passie hadden voor de portefeuille die ze beheerden. Wijlen Aad Nuis (D66), staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen in de jaren negentig, was zo iemand. Deze belezen politicus, zelf ook dichter, had een duidelijke visie en vond cultuur ‘de olie die de samenleving draaiend houdt’. In zijn uitgangspuntennota ‘Pantser of ruggegraat’ (1995) is cultuureducatie een van de onderwerpen. Hiermee geeft hij in feite de aanzet voor het vak culturele kunstzinnige vorming (ckv) in het voortgezet onderwijs. Nuis schrijft hier terugblikkend in 2007 over: “Cultuur is ontzettend veelvormig, er komt wat dat betreft ontzettend veel op je af. (...) Daarom wilde ik jongeren de kans geven zelf uit te vinden waar ze hun verbeelding aan kunnen scherpen, ze zelf laten uitzoeken wat hen boeit. Daar is de school absoluut onmisbaar bij.” In de notitie ‘Cultuur en School’ (1996) werkte Nuis een en ander uit. Hij was van mening dat cultuur eigenlijk integraal deel uit zou moeten maken van de vakken waarin leerlingen worden onderwezen, maar constateerde dat de werelden van cultuur en onderwijs elkaar uit het oog verloren. In 1999 werd het vak ckv ingevoerd in de bovenbouw van havo en vwo.

Anno 2012 zit Halbe Zijlstra (VVD) op deze post. Deze commercieel opgeleide staatssecretaris denkt dat je cultuur net zo kunt saneren als een groot winkelbedrijf met teveel winkeldochters. Met de botte bijl slaat hij om zich heen en maakt zo alles wat ‘van waarde en weerloos is’ kapot. Maar van de dichter Lucebert heeft Halbe waarschijnlijk nog nooit gehoord. Arme Halbe, arme cultuur! Zijn geest is echter ook vaardig geworden over zijn baas, Marja van Bijsterveldt (CDA). Deze minister, nota bene demissionair, schrijft in een wetsvoorstel dat ckv vanaf 2014-2015 als verplicht examenvak voor havo en vwo verdwijnt. “Middelbare scholen kunnen de vrijkomende lesuren gebruiken om meer aandacht te besteden aan wiskunde, Nederlands en Engels.” Maar nee, de bewindsvrouw wil het cultuuronderwijs niet schrappen. Scholen moeten er een eigen invulling aan geven. Volgens Van Bijsterveldt kan cultuur aan de orde komen bij vakken als geschiedenis of Nederlands. Dat zou zelfs leiden tot een ‘kwaliteitsimpuls’ voor het cultuuronderwijs. Snapt u het nog? CKV moet verdwijnen om meer Nederlands te geven, maar vervolgens moet je aan ckv bij Nederlands aandacht gaan besteden.

Natuurlijk moet cultuur integraal onderdeel zijn van de vakken waarin wordt onderwezen. Dat gebeurt ook. Bij Nederlands schenk ik vanzelfsprekend ook aandacht aan poëzie, proza, theater, cabaret. Maar afgezien van het feit dat het gros van de leerlingen in de bovenbouw van havo en vwo geen muziek, beeldende vorming, drama enz. in het pakket heeft, biedt ckv een meerwaarde. En ook ik ben van mening dat zonder het vak ckv de werelden van cultuur en onderwijs elkaar uit het oog verliezen. Als ik op mijn streekschool in de eerste ckv-les aan leerlingen uit 4-havo en 4-vwo vraag om eens een paar kunstvormen te noemen, blijft het akelig stil. Als ik vraag: “Wie is er weleens in een theater of concertzaal geweest?”, steken slechts enkelen hun vinger op. Sommigen hebben dan inderdaad Bert Visser wel eens zien optreden. Toen ik eens ter introductie het slotkoor – “Wir setzen uns mit Tränen nieder” – uit de Matthäus Passion van Bach had laten horen, kwam na afloop een pokdalige plattelands puber naar mij toe. Hij zei: “Dat is nait verkeerd, meneer”. Groningers bedoelen dan: dat is mooi, geweldig! Tijdens het open podium van de school speelden wij samen een Bourrée van Bach, hij op gitaar, ik op piano. De ‘Bach Brothers’ kregen een luid applaus. Deze boerenzoon studeert nu gitaar op het conservatorium. Leerlingen komen vaak via ckv voor het eerst in een schouwburg of museum, raken verwonderd door de teksten en muziek van singer-songwriters of horen met stijgende verbazing het verhaal aan over het afschrikwekkende schilderij ‘Guernica’ van Picasso dat de

verwoesting door Duitse en Italiaanse bommenwerpers van dit plaatsje verbeeldt (“Haben Sie das gemacht?” “Nein das haben *Sie* gemacht!”). Want kunst kan ontroeren, troosten, maar ook woedend maken.

Bij mij op school (RSG Ter Apel) werken we met een carrouselstelsel. Leerlingen krijgen steeds zes weken les in een andere kunstdiscipline: muziek, beeldende vorming, drama, fotografie en creatief schrijven. Ook is er nog het project ‘De Verleiding’. De lessen worden gegeven door vakdocenten. Een jaarlijks thema verbindt de lessen met elkaar. Afgelopen cursusjaar hadden we als thema de natuur. Tijdens de einduitvoering in het onvolprezen ‘Theater van de Natuur’ in de Sellinger bossen vond er kruisbestuiving plaats. Onder het motto ‘Beleef het mee bij ckv!’ toonden leerlingen in groepjes hun ‘kunsten’: een toneelvoorstelling, een foto-expositie, zelfgemaakte kunstobjecten die in een ven dreven, zelfgeschreven gedichten die werden voorgedragen óf gezongen, begeleid door akoestische instrumenten als djembés en gitaren, enzovoort. Ouders, vrienden en andere belangstellenden zagen wat kunst met leerlingen doet. Het maakt de creativiteit in je los, het inspireert, verwondert en verbreedt. Nuis had gelijk: cultuur is de olie die de samenleving draaiend houdt.

Tot eind november mogen burgers op de plannen van de minister reageren. Ik hoop dat velen dat met mij doen. Maar nog beter zou het zijn als er tijdens de formatie al een rode (of misschien wel paarse) streep wordt gezet door dit ondoordachte, barbaarse voornemen. Fout!

*Hans ter Heijden, docent Nederlands en ckv (creatief schrijven) in Ter Apel*

Dit artikel is - in verkorte versie - op 13 oktober 2012 gepubliceerd in het dagblad *Trouw*. Zie: <http://www.trouw.nl/tr/nl/4328/Opinie/article/detail/3331413/2012/10/14/Dat-is-nait-verkeerd-meneer.dhtml>